

Світлана Ю. Гончарова, Ірина В. Буряк

СУЧАСНА СТРУКТУРА ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ

В статті узагальнено та охарактеризовано основні типи домогосподарств, проаналізовано сучасний кількісний стан домогосподарств в Україні та їх споживчий потенціал.

Ключові слова: домогосподарство, типи домогосподарств, повні, неповні, вікові, поодинокі.

Рис. 2. Літ. 3

Светлана Ю. Гончарова, Ирина В. Буряк

СОВРЕМЕННАЯ СТРУКТУРА ДОМОХОЗЯЙСТВ УКРАИНЫ

В статье обобщены и охарактеризованы основные типы домохозяйств, проанализировано современное количественное состояние домохозяйств в Украине и их потребительский потенциал.

Ключевые слова: домохозяйство, типы домохозяйств, полные, неполные, возрастные, единичны.

Svitlana Y. GONCHAROVA, Iryna V. BURIK

THE MODERN HOUSEHOLD'S STRUCTURE OF UKRAINE

Abstract. The article summarizes and describes the main types of households, analyzes the modern quantitative status of households in Ukraine and their consumer potential.

Keywords: household, types of households, full, incomplete, age, single.

Сучасні економічні трансформаційні процеси в Україні впливають не тільки на соціально-економічні відносини між суб'єктами господарювання, а й на інституційну структуру суспільства. Саме тому сьогодні вельми актуальним стає детальне дослідження структури домогосподарств як однієї з вагомих складових суспільства.

Питаннями природи домогосподарств займались такі вчені: Є. Болотіна, Н. Іванова, О. Зухба, О. Марець, О. Міроненко, М. Мусллова, О. Шубна та ін

Метою даної роботи є дослідження типології домогосподарств та опрацювання характеристик різних типів домогосподарств України.

Домогосподарства найчастіше формуються сім'ями. Але, в якості суб'єктів домогосподарств також можуть бути: фірми, суспільні організації, церкви, некомерційні структури, політичні партії та ін.

Класифікація домогосподарств може здійснюватись за рядом ознак: територіальною, демографічною, доходною, за трудовим або соціальним статусом членів домогосподарства та ін.

На рис. 1 представлені основні загальноприйняті типи домогосподарств [2, 3].

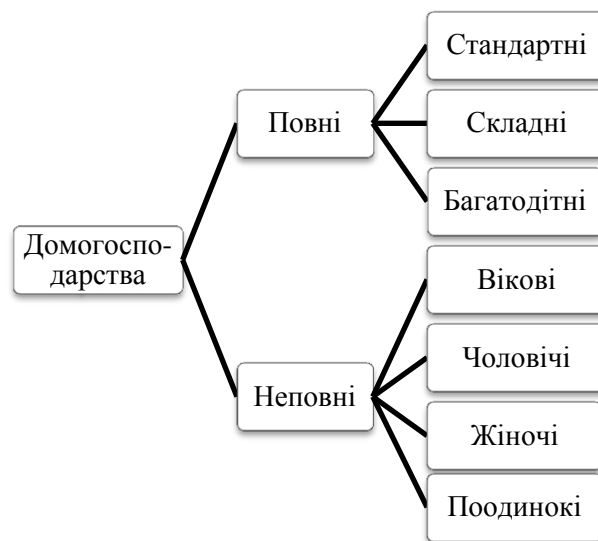

Рис. 1. Основні типи домогосподарств

Неповні вікові домогосподарства складаються з осіб пенсійного віку, що становлять сімейні пари. Діти пенсіонерів живуть окремо і можуть періодично надавати батькам посильну допомогу. До цієї ж категорії можна віднести бездітних одиноких людей середнього віку, які проживають зі своїми батьками.

Неповні чоловічі домогосподарства включають в себе обтяжені дітьми сім'ї, позбавлені материнської підтримки. На споживчому ринку таке домогосподарство схильне до неупорядкованої діяльності з орієнтацією на придбання товарів короткострокового користування.

Неповні жіночі домогосподарства, мабуть, найчастіше зустрічаються в Україні як різновид неповного типу, що відрізняється від чоловічого тим, що діти позбавлені батьківської підтримки. Цей тип характерний надзвичайно активною роллю жінки на ринку праці, вираженої тим сильніше, чим більше утриманців у складі домогосподарства. На споживчому ринку таке домогосподарство діє найпослідовніше й раціонально, з акцентом на придбання товарів коротко- та середньострокового користування. Через обмеженості матеріальних засобів воно схильне до самозайнятості та знаходиться в сфері неформального сектора регіональної та місцевої економіки [1].

Неповні поодинокі домогосподарства складають люди, що живуть на самоті, незалежно від статі і віку. Різниця в доходах може досягати значних розмірів, що робить реакцію на територіальних ринках з боку цих домогосподарств невизначеною і мало прогнозованою.

Кількість, типологія і структура домогосподарств в залежить від багатьох факторів. У «молодих» містах в період індустріалізації і освоєння нових територій було багато дітей і мало пенсіонерів, в депресивних містах з дефіцитом робочих місць структура суспільства є вже іншою. Ці показники відносяться до числа стратегічних і є точним індикатором стану та перспектив розвитку суспільства.

Як зазначають вчені-демографи, в сучасній Європі значно зросла частка домогосподарств, які складаються з однієї людини, нерідко це літні жінки. В Україні ж ситуація інша (рис. 2). Середній розмір домогосподарств в Україні становить 2,58 особи [2].

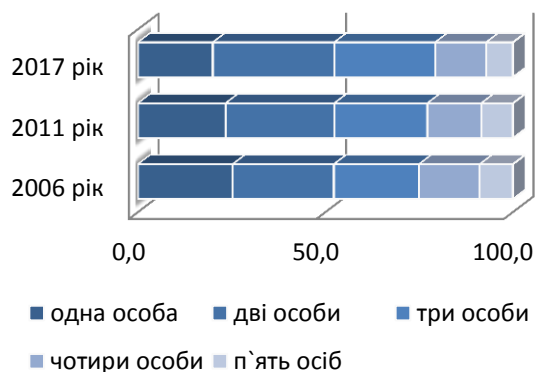

Рис. 2. Розподіл домогосподарств за кількісними показниками

За останні 11 років частка домогосподарств, які складаються з однієї особи, зменшилась на 5,3 %, з двох осіб – збільшилась на 5 %, з трьох осіб – збільшилась на 4 %, частка домогосподарств з чотирьох та п'яти осіб – зменшились на 2,6 та 1,7 % відповідно. Отже, для України характерним є поширення домогосподарств з двох осіб як в містах, так і на селі.

Багаточисельні домогосподарства (з п'яти і більше осіб) залишаються більш притаманні для сільської місцевості: 12% проти 5% – у міських поселеннях [2].

Як відомо, споживчий потенціал домогосподарства в значній мірі визначається тим, зі скількох осіб воно складається [3]. Для поодиноких домогосподарств, при інших рівних умовах, життя обходиться дорожче, ніж для більшого за чисельністю домогосподарства, оскільки в останньому випадку спрацьовує ефект "великого казана" – колективного добування ресурсів, що значною мірою зменшує індивідуальні споживчі витрати.

Підсумовуючи вище сказане, необхідно відзначити важливість досліджень розвитку діяльності домогосподарства як важливого соціально-економічного інституту, конкретизації його ролі в суспільному житті та економіці країни.

Список використаної літератури:

1. Гончарова С. Ю., Буряк І. В. Роль та значення діяльності домогосподарств в умовах формування нової економіки / С. Ю. Гончарова, І. В. Буряк // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика: матеріали міжнародної науково-практичної конференції; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Харків: Вид. «НТМТ», 2016. – С. 198 – 200.

2. Офіційний сайт державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrcensus.gov.ua/information/definition

3. Шаманська О. Прагматика реалізації дохідної поведінки домогосподарства в контексті сучасних тенденцій / О. Шаманська // Галицький економічний вісник. – № 1(40). – 2013. – 112 – 118 с.